

sprzymierzenia, ale wspólnika. Dopóki nie rozstrzygnię się kwestya rządowa we Francji, musi Anglia w całej pełni, niedwuznacznie, dźwigać samą całą odpowiedzialność. Stawia ją to w trudnem położeniu wobec koncertu europejskiego, postawia ją może w groźnem. Wobec tego nie cofa się ona, zbroi i wysyła wojska, p. Gladstone oświadcza w parlamencie, iż o interwencji tureckiej nie może dać objaśnień, gdyż toczą się rokowania o stanowczo zasadnicze rękojmię tej interwencji; lord Dufferin zaś miał powiedzieć, że Anglia wojsk swoich z Egiptu nie wycofa; że w skutku bezczynności Sułtana zmuszoną będzie wiaść na siebie przywrócenie porządku; że Anglia przyjmie współdziałanie tureckie wtedy tylko, jeżeli Porta złoży formalne, niedwuznaczne oświadczenie o swoich zamiarach! A przecież Anglia chwilowo zatrzymała się i zaniechała bombardowania Abukiru, ogląda się raz jeszcze na Europę i konferencyę, nie spuszczając z oka kanału i nieoddzielnego od niego Egiptu. Europa nie chce ani upoważnić, ani usłuszyć jednostronnego przez Anglię rozwiązania sprawy egipskiej, gotowa nawet chwilowo zniknąć z widowni przez rozwiązanie konferencyi, aby następnie tem naturalniejszym zażądać od Anglii rachunków z jej czynności i nie dozwolić, aby sprawa egipska odłączona została od wschodniej. Rosya niezadowolona, nawet upokorzona przednią rolą, jaką dotąd odgrywała, dlatego przypisując jej chęć skorzystania z usposobienia Europy, aby wysunąć się negatywnie przynajmniej na pierwszy plan, biorąc inicjatywę w zerwaniu konferencyi, co jednak wymaga że wszec miar potwierdzenia. Chwila ważnych i ostatecznych postanowień, a nawet czynów, zbliża się dla Anglii, a niepewność położenia we Francji od soboty, nie ułatwia jej zadania. Potężna Francja była niebezpieczeństwem dla Anglii, słaba stała się kłopotem.

KOESPONDENCYA „CZASU.”

Wiedeń 1 sierpnia.

□ Kwestya egipska przybrała znowu groźną postać. Z jednej strony nadzwyczajne i nieprzewidywane pretensye Anglii; z drugiej niewiedza, w jakiej zostają wszystkie z powodu kryzysu gabinetowej we Francji, niepokoju opinii publicznej. W tutejszych kołach rządowych są mocno niezadowoleni z zachowania się Anglii i znajdują, że pretensye, jakie rząd angielski sobie rości, przechodzą miarę, i że się takowym nigdy zadość uczynić nie będzie mogło. Nikt dzisiaj nie żąda, aby wojska angielskie opuściły Egipt, ale znów niepodobna wymagać, aby Porta zadowolona się podrzędną rolą pomocnika Anglii i interweniowała w tym charakterze. Prawa zwierzchności Turcyi w Egipcie nie zostały bynajmniej zachwiane i sam rząd angielski uznał je solennie w nocy z d. 28 lipca. Dzisiejszy *Fremdenblatt*, tłumacząc zapewne zapamiętania tutejszego rządu, zwraca uwagę rządu angielskiego na niebezpieczeństwo, jakie podobna polityka za sobą pociągnąć może, a fatalne następstwa dadzą się najbardziej uczuć Anglii. Współudział Turcyi jest pod każdym względem tak szczerliwym wypadkiem, że p. Gladstone powinien go się chwycić i umożliwić Porcie interwencyę. W przeciwnym razie gabinet londyński mógłby się raptiem znaleźć w sprzeczności nie tylko z Turcyą, ale z całą Europą.

Rząd rosyjski już dzisiaj oznajmia wprost bardzo głośno swoje nienakontentowanie, i jeśli się sprawdzi pogłoska, że pełnomocnik Rosyi dostał polecenie wstrzymanie się od dalszych posiedzeń konferencyi posłów, to będzie to jasnym dowodem, z jakiego stanowiska zapetrzają się na rzeczy w Petersburgu. Dyplomacya rosyjska znajduje i nie bez słusznosci, że konferencya dawszy mandat interwencyi Turcyi, zadość uczyniła swojemu zadaniu i że się musi rozwiązać.

Co do żeglugi na kanale Sueskim, to wszystkie mocarstwa są tego zdania, że kwestye tej należy traktować zupełnie odrębnie od kwestyi egipskiej. Ostateczna ugoda jeszcze nie zaszła względem środków, jakimi się ma zabezpieczyć żegluga, ale zapewne zadanie to zostanie powierzonym organowi kolektywnemu europejskiemu, który się będzie składał z tych wszystkich mocarstw, jakie zechcą wziąć udział i które mają pewien interes w utrzymaniu swobodnej żeglugi na kanale. Holandya i Hiszpania zapewne wezmą udział. Przyszłe posiedzenie konferencyi ma ostatecznie kwestyę tę zatwierdzić.

Spotkanie Cesarza Niemieckiego z Cesarzem Franciszkiem Józefem w Ischl ma się odbyć między 6tym i 10tym sierpnia. W Ischl czynią już różne przygotowania na przyjęcie monarchy niemieckiego.

Prezes ministrów jako kierownik ministerstwa spraw wewnętrznych, poruczył kierownictwo starostwa Bocheńskiego nowo-mianowanemu radcy Namiestnictwa Juliuszowi Wazlowi, a zarazem zezwolił na przydzielenie nowo-mianowanego starosty Karola Michla do służby przy Namiestnictwie, przeniosł zaś starostę Dra Ludwika Kadycza do Bochni do Jarosławia a starostę Eugeniusza Benesza z Jarosławia do Mościsk.

Sąd wyższy w Krakowie mianował praktykantów sądowych: Dra Artura Weigla, Franciszka Sypowskiego, Józefa Garbaczynskiego, Romana Rybarskiego, Ignacego Moczydłowskiego, Bronisława Kazimierza Guńkiewicza i Andrzeja Wcisła bezpłatnymi asystentami dla swego okręgu.

Sprawy monarchii.

Budapest. *Corr. i Pest. Lloyd* podają niektóre szczegóły o reorganizacji armii. Dwa pułki piechoty węgierskiej mają być skasowane, a natomiast mają powstać dwa nowe pułki strzelców, jeden morawski i jeden czeski, natomiast utworzone będą dwa nowe pułki artylerji węgierskiej i batalion strzelców węgierskich. Z początkiem jesieni wszystkie pułki, które dotąd nie znajdują się w okolicach, z których się uzupełniają, udad się tam na stały garnizon.

Ponieważ na przyszłość każdy pułk ma się składać z czterech batalionów, pięte bataliony w dzisiejszym swym składzie udadzą się wraz z oficerami swymi do swych obwodów rekrutacyjnych a z odłączonych w taki sposób 80 batalionów utworzą się nowe pułki, które oznaczone zostaną liczbami 81 do 100. Ośm batalionów strzelców przeważnie czeskich zamienione też zostaną w dwa pułki piechoty przez co uzupełnionym zostanie *ordre de bataille* wymagający dwóch pułków piechoty. Pułki nosić będą dotąd nazwy okolic, z których się rekrutują i uzupełniają, przez co jednak zwyciężacy znaczenia ich nazwami osób wysokich dla ich uczczenia uchylonym nie zostanie. Oprócz tego utworzone zostaną oddziały ruchome, rekrutujące się z całego obszaru monarchji, które w takich razach, jak n. p. niedawna pacyfikacya Bośni bez naruszenia *ordre de bataille* będą mogły być użyte.

Kronika miejscowa i zagraniczna.

Kraków 2 sierpnia.

Arcyksiążę Albrecht przybędzie dzisiaj wieczór do Krakowa. Zamówił mieszkanie w Hotelu „Victoria.” Ks. Władysław Czartoryski, który dzień tylko jeden miał przeprześć w Krakowie w przejeździe do wód, zasiadł na bół w nodze i dzień wyjazdu Księcia nie jest jeszcze wiadomy.

— Założenie kamienia węgielnego pod kościół Zgromadzenia PP. Policzynek na Smoleńsku, odbyło się dziś rano po solennem nabożeństwie.

— Niedojrzałe owoce. Zawsze, a szczególnie w czasie obecnym, gdy zaczynają krajać wieści o pojawiającej się tu i owdzie w naszym kraju cholerycznej sanitarnie władze miejskie powinny czuwać nad tem, aby niepojawiały się w sprzedaży niedojrzałe owoce, jako szkodliwe zdrowiu. Czujemy się tedy w obowiązku zwrócić czyją należy uwagę, że w straganach owocowych na plantacjach, w okolicach ulic Kopernika i Lubicz, widzieliśmy gruszek i śliwk (sprzedawane stosunkowo dość drogo), tak niedojrzałe, a nawet zielone, że ukyć ich zwierzętom, nie tylko ludziom, szkodzący mogło.

— Dzisiaj rano p. Nikazy N., lat 80 liczący, w przystępie umysłowego napadu, rzucił się do Wisły z łazienki na Rybakach, lecz wydobył go z wody nieuszkodzony Antoni Wesołowski, stolarz.

— Podług listu p. Wojdalcowicza, nadeszłego dziś z Pawłowska, artyści krakowscy wyjadą z tamtąd 15go sierpnia.

— Pan Franciszek Klein właściciel handlu w Wieliczce, zamówił na dzień 20go sierpnia b. r. oświetlenie kopalni tutejszej i jest upoważniony ogłaszać takowe.

— Dla turystów. W celu ułatwienia podróżującej publiczności zwiedzania tak bogatych w piękności natury gór Tatrzaskich, tej ozdoby kraju naszego, jak również uroczym położonych i wszelkim wymogom zdrowotnym odpowiadających miejsc kąpielowych w Karpatach wydawane będą w czasie od 15 maja po koniec września w następujących stacjach kolejowych bilety do jazdy tam i na powrót ważne przez dni 45 po cenie, w stosunku do normalnej o 33% zniżonej. Pomienione bilety do jazdy wydawać będą stacje Lwów, Przemyśl, Tarnów, Żegiestów, Muszyna - Krynica, Stanisławów i Stryj do stacji Poprad-Felka, nader malowniczo położonego punktu zbornego turystów tatrzańskich. Zjazd dzieł podróznego tylko krótka odległość od miejsca kąpielowego Schmeks (Tatra-Fired), którego położenie mile w pół drogi pomiędzy okolicą karpackiej łagodnie powietrze ideo alpejskiej, na miłowych przestrzeniach rozciągające się lasy szpilkowe nadają temu pierwszorzędne znaczenie pomiędzy klimatycznymi uzdrowiskami świata. Wzwyż wymienione stacje wydawać będą dalej pod wykazaniem warunkami zniżone bilety do jazdy do stacji Iglo-Leutschau nakoniec do T. Terebes. Iglo-Leutschau najdawniejsze i najcięższe miasto z 16. st. miast dawnej ziemi spiżskiej, leży w pobliżu, od wielu lat zaszczytnie znanego klimatycznego „Schwarzenberg” posiadającego również dobrze urządzone kąpielownię.

Stacja T. Terebes położona jest w oddaleniu 4 mil od miejsca kąpielowego Rank-Herlein sławnego ze swych artystycznych perydyonów wytryskających źródeł równających się pod wielu względami islandzkiemu Gayersem. Podróżnym kupującym bilety do jazdy do Poprad-Felki we Lwowie lub Przemyślu pozostawiono do wyboru dotarcie na miejsce przeznaczenia bądź to przez linię Tarnów-Orle, lub też via Łupków-Leg. Michał-Koszyce pod jednym tylko warunkiem, że i powrót tą samą drogą nastąpi. Również wydawane będą począwszy od 20 czerwca b. r. w stacji Lwów bilety do jazdy tam i na powrót z dwudniową ważnością do miejsca kąpielowego Morszyn, leżącego przy stacji kolei Arcyksięcia Albrechta tej samej nazwy po cenie 4 zł. 90 cent. za jazdę w IIej, po cenie 2 zł. 46 cent. za jazdę w IIIej klasie. Nakoniec wydawane będą począwszy od 1 maja po koniec września b. r. bilety okrężne (*Rundreisebillets*) ważne przez dni 45 na podróż przez Kraków - Bogumin - Cieszyń - Rutka - Rosenberg - Lipto - St. Miklosz - Csorba - Lucsivna - Poprad-Felka - Iglo - Koszyce - Preszów - Orle - Muszyna - Krynica - Żegiestów - Stary Sącz - Tarnów - Kraków lub przeciwnie po cenie 20 zł. 40 cent. za jazdę w IIej, po cenie 12 zł. 80 cent. za jazdę w IIIej klasie.

Zakopane w d. 29 i 30 z. m. doznało niezwykłych przyjemności i uroczystości. W sobotę odbył się koncert pp. Horbowski i Hofmana w nowozbudowanym kasynie; program doborowy artystyczny został wykonany; dawno niesłychany p. Hofmana tak dzielnie grającego, a głos p. Horbowski, oprócz znanej swej umiejętności, szmętniał i spotażniał. W niedzielę od rana niezwykły ruch zapanował w Zakopanem; był to dzień, w którym miano poświęcić kasyno. Rano o 9ej odprawionem było nabożeństwo w miejscowych kościołach; X. Stolarczyk odprawił nabożeństwo, a amatorowie pod dyrykcyą p. Barabasa odśpiewali pieśni religijne. Po skończonym nabożeństwie przebywający turyści i górali z proboszczem na czele udali się do kasyna z chęcią. Po zgromadzeniu się w sali, X. Stolarczyk odmówił wszystkie modły, poświęcił zakład, po czym odśpiewano hymn „Boże coś Polskę,” następnie X. S. miał przemowę stosowną do okoliczności.

ści otwarcia, znowu hymn „Z dymem pożarów” odśpiewał chórami amatorów, poczem miał świetne przemówienie Dr Wierzbicki, członek wydziału tatrzańskieg, a zakończył uroczystość hymn „Jeszcze Polska nieginie.” O godzinie 2½, zebrało się do kasyna na obiad składkowy około 80 osób; przemówili marszałek Zybkiewicz, prof. Świerż; z warszawskich redaktor *Gazety Warszawskiej* Kenig po francusku do bawiących gości Belgów pp. Couvreur członka parlamentu, i prezydenta Brukseli. P. Couvreur świetnie odpowiedział, mowa jego połączona była z dozwieciem i godnością. Następnie Dr Wierzbicki odczytał telegramy, między innemi od posła nowotarskiego, od posła Kantaka i od Hr. M., którego brzmienie „niemogąc być u was od wczoraj piję na waszą cześć,” wzbudził ogólną wesołość; przemówił następnie p. Tetmajer marszałek powiatu, p. Biechowski „Kochamy się.” Podczas obiadu muzyka grała hymny narodowe. Obiad skończył się o godzinie 5ej. Wieczorem odbył się tańczący wieczór, który zgromadził bardzo liczne grono; zabawa przeciągała się do późna w noc. W ciągu bieżącego tygodnia padały niezwykle deszcze. Spowodowały one wylewy Dunajca i zerwanie mostów, a ztąd przerwanie komunikacji. W sobotę pocztą wcale nieprzeszła, dopiero w niedzielę.

— W Krynie w d. 26 z. m. pp. Horbowski i Hofman dawali koncert w nowowystawionym teatrze, ze współudziałem panny Wiśniewskiej, art. teatr. warsz. i amatorów. Sala była zapelniona doborową publicznością, nieszczerzącą osnak zadowolonia; najwięcej oklasków otrzymali panna Wiśniewska i p. Horbowski, zmuszeni będąc dodawać nad program. Trudno nie wspomnieć o fortepianach tutejszych. Zakład taki jak Krynica, mająca pretensye do pierwszorzędnego zakładu, niema znośnego fortepianu. Prawdziwy wstyd dla zarządu, który stawia łazienki, teatru, a niemoże się zdobyć na kilkadziesiąt reńskich, aby mieć własny uciechy fortepian i zmuszać artystów do grania na maszynach.

— Dziennik Polski pisze: „Słyszymy, że prokuratora zrobiła tylko odwołanie przeciwko niskiemu wymiarowi kary dla skazanych za zbrodnię spokoju publicznego,” a dalej: „P. Dobrzański Adolf zrobił wczoraj wizytę p. radcy Budzynowskiego w biurze, aby mu złożyć podziękowanie za bezstronność w prowadzeniu rozprawy i za opiekę w więzieniu. Podczas tej wizyty zastał on tam Dra Iskrzyckiego, który przybył z Sanoka, aby się widzieć z byłym klientem swoim, X. Naumowiczem, i wnieść skargę dyscyplinarną na p. Budzynowskiego, której odpis rozesłał równocześnie do różnych izb adwokackich, widocznie w nadziei, że go poprz. Wątpić należy, aby? ta skarga obrażonej ambicji odniosła jakiś skutek.

Sąd wyższy nie powziął jeszcze uchwały co do wypuszczenia X. Naumowicza i towarzyszy na wolną stopę za kaucyę. W interesie tym udawała się p. Płoszczańska do p. Schenka.

— Długo ogłasza następujące oświadczenie: Ponieważ na odezwie „Do Rosyjów halickich wierzny swojej cerkwi i narodowi” z dnia 9. czerwca b. r. umieszczono także i mój podpis, dla tego oświadczam, że tę odezwę przedłożyłem mi w czasie mojej słabości, kiedy ja nie miałem siły przeczytać ją całą, i przekonać się o całej treści jej, a teraz przyszedłszy do zdrowia i przekonawszy się o doniosłości owej odezwę, i rozważywszy lepiej tę sprawę, oświadczam, że odwołując mój podpis na wymienionej odezwie, ogłaszam go za nieważny. Horodyślawice dnia 24 lipca 1882.

Ks. Michał Hrehorowicz, gr. k. proboszcz w Horodyślawicach.

— Wynik repatriacyi wychodzących żydowskich w Brodach wynosił w ubiegłym tygodniu 739 osób, przymusowo wydalone 12. Z liczby wykazanej ostatnią kontrolą 6,872 ubyło zatem razem 751. Pozostaje w Brodach obecnie 6,121 żydów rosyjskich. Liczba ta w krótkim czasie obecnie zmniejszając się znacznie nie tylko w drodze repatriacyi do Rosyi i transportów do Ameryki, ale także wyjątkowo skutkiem decyzji paryskiej *Alliance Israelite*, która zabrała na 300 rodzin żydowskich a więc około 1,200 osób do Paryża. Reprezentanci paryskiej *Alliance Israelite* zabiorą jednak takich tylko żydów, którzy udowodnią, że rzeczywiście posiadają jakieś rzemiosło.

— Karol Bolesławski, konsul generalny, obecnie prowizorycznie pełniący służbę w Paryżu, powołany został na kierownika konsulat w Galacu a zarazem mianowany austriacko-węgierskim członkiem europejskiej komisji dunajskiej.

— Kajetan Zagórski, wicekonsul kierujący konsulem w Wiedniu, otrzymał tytuł i charakter konsula.

— Specjalista Przed sądem przysięgłych w Wiedniu stał w ostatnich dniach niejaki Jan Kühn, właściciel trzech domów, pod zarzutem, że już od wielu lat w rozmaitych trafikach wiedeńskich systematycznie kradł cygara, głównie „Britannica” i „Virginia”. Poszkodowanych były oale szereg i obliczyli sobie oni stratę na 3.000 zł. 1.736 zł. 900 zł i t. d. Śledztwo i rozprawa stwierdziły w zupełności winę oskarżonego, który, jak się zdaje, cały swój majątek, ceniony na 21,000 zawdzięcza owemu przemysłowi cygarowemu. Sędziowie przysięgli też uznali Kühna winnym, a trybunał skazał go na pięcioletnie ciężkie więzienie oraz zwrot sumy 6,424 złr. poszkodowanym trafikantom.

— W księżycy leśnej pod Kromierzycem w niedzielę brakonierzy napadli i po długiej walce zamordowali adjunkta leśnego Wolfa i strażnika leśnego Weckę, należącego do służby olomunieckiego księcia Biskupa. Wypadek ten wielkie sprawił wrażenie.

— Estera Solymossy. z *Ung. Post* donoszą z Nyrreghhaza pod d. 30 b. m.: Śledztwo przedwstępne w sprawie zaginionej Estery Solymossy zostało dzisiaj zamknięte. Na wniosek sędziego Bary zarządzono dzisiaj śledztwo szczegółowe i areszt śledczy przeciw trzem osobom poszlakowanym o morderstwo, przeciw siedmiu poszlakowanym o udział w tej zbrodni i sześciu osobom zostającym pod zarzutem, że starały się fałszywymi zeznaniami ubywać postępowanie sądowe. Cztery osoby uwolniono na wolność.

— Pożar, który zniszczył niemal w całości miasto Radziwiłłów na Wołyniu, wybuchł w niedzielę, 23 b. m. popołudniu i w bardzo krótkim czasie ogarnął domostwa po większej części drewniane. Żaloga wojska rosyjskiego i straż ogniowa przybyła z Brodów rozpoczęła wprawdzie ratunek, ale przy braku narzędzi i wody wszelkie zachody okazały się bezskuteczne. Zgorzało 276 domów i bazar z 200 sklepami. Ocalał kościół katolicki i synagoga. Szkoła obliczana na milion rubli, gdyż Radziwiłłów był bardzo handlowym miasteczkiem i istniały tam znaczne składy towarów zagranicznych. Zawiązał się komitet pomocy, do którego należy p. Makower z Berlina, bawiący w Brodach wysłaniec *Alliance Israelite*, Veneziani i Bery z Paryża, Nirsztajn, Ko-

lischer i Staszewski z Brodów. P. Makower zaliczył z *Alliance Israelite* na pierwsze potrzeby pogrzebów 1000 rsr. a z Brodów nadesłane znaczne zasoby żywności, która atoli niezdołała zaopatrzyć około 1000 rodzin żydowskich, które pozostały bez dachu i chleba. Dotąd niewyjaśniono przyczyn pożaru, który jak wnosić można, niebył skutkiem podpalenia — podczas pożaru niebyło zabunków.

— Prezesem towarzystwa południowo-zachodnich kolei w miejsce p. Blocha wybranym został prof. Wysniogradski.

— Stowcu telegrafują z Petersburga: „W dzielnicy Krestowskiej spaliło się około 50 dach i most prowadzący na Krestowską”.

— Włodzimierz Wolski tknięty atakiem apoplektycznym, leży obecnie w szpitalu w Brukseli, pobawiony wszelkich środków utrzymania. Kraszewski podnosi głos wzywający do niesienia mu pomocy, przyłączamy się do niego i nie wątpimy, że współrodacy nie opuszczą pełnego niegdyś ognia i talentu Wolskiego, autora libretta *Halki*. Adres pod którym można pomoc przesać: *Librairie du Roi C. Mouquardt, 45, rue de la Régence, Bruxelles*.

— Wiadomości policyjne. Straż policyjna przytrzymała: Mateusza Zawadkę i Agneszkę Grudzińską, za kradzież jarzyn z pola; Maryę Przecz-cowską, za kradzież pieniędzy; Błażeja Burczaka, poszukiwanego za kradzież i przemieszczenie w służbie; za pijaństwo 4 osoby.

— Wystawa nienastająca Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych w Sukiennicach otwarta odcieniem od godz. 11ej do 4ej, prócz poniedziałku. — Wstęp w niedzielę 15 w dniu powszednio 30 centów.

— Gabinet archeologiczny uniwersytetu Jagiellońskiego (*Collegium majus*) zwidzać można codziennie od 12ej do 1ej prócz niedziel, świąt i ferij uniwersyteckich.

— Dnia 1go sierpnia pochmurno; termom. od 12-0 deszedł do 22-5 C. Barometr opada; o godzinie 7ej rano d. 2go stan jego był 743-9 millim., term 15-0 C. — Wiatr wachodn.-połud.-wschodni.

— We czwartek 8go sierpnia: Znaleźniona 8go Szczepana.

Teatr Letni (operetka lwowska).

Repertuar teatralny.

We czwartek 3go: *Córka pani Angot* w 3 aktach.

W sobotę 5go: *Chusteczka koronkowa* po raz drugi.

W niedzielę 6go: *Apaline* w 3 aktach, muzyka Möllekera.

Wiadomości artystyczne, literackie i naukowe.

Wystawa obrazów, szkiców i rzeźb w Przemysłu Obok wystawy rzeźniczej, która, jak wiadomo, ma się odbyć w Przemysłu we wrześniu, mieścić się też będzie wystawa obrazów, szkiców i rzeźb artystów polskich. Komitet wystawy przemysłowej wydał już odezwę do p. p. artystów, zapraszając do wzięcia udziału w wystawie artystycznej. Ale nado — upomnieli p. Juliusza Mięna, znanego organizatora dwukrotnej wystawy szkiców w Krakowie, do działania w imieniu Wystawy przemysłowej, celem nagromadzenia jak największej liczby obrazów, szkiców i rzeźb, mających być wystawionymi w Przemysłu. Z ogłoszonego komitetu wystawy, znane są p. p. artystom korzystne warunki, ofiarowane im przez komitet, który przyjmując na siebie kosztu przesyłki przesłanych na wystawę dzieł sztuki, tam i napowrót. Ekspedycyoni ich podejmują się z upoważnieniami komitetu, wspomniany wyżej p. Juliusz Mięna Artysty więc, życzący sobie, aby ich dzieła znalazły umieszczenie na Wystawie przemysłowej, zechcą się zgłosić osobiście lub listownie do p. Mięna (ulica Karmelicka, Nr. 42) przed d. 15 sierpnia najpóźniej.

Zeszyt II *Przeglądu Polskiego* za m. sierpień zawiera: Z korespondencyi księżny Łowickiej, przez N.; O Kodyfikacyi prawa międzynarodowego. Szkic naukowy, przez G. Roszkowskiego; J. W. Goethe. *Faust*. Część II, akt IV. Przekład J. Paszkowskiego; Pierwszy romantyk. Powieść historyczna, napisał A. B.; Przegląd polityczny; Nowe książki.

Sprawozdanie dyrekcyi c. k. gimnazjum w Tarnowie z r. szk. 1882. Kronikę i statystykę za r. 1882 pdańca przez dyrektora, poprzedza rozprawa Dra Aleksandra Pechnika p. t. „Kilka uwag o stosunku sztuk pięknych do rzeczywistości.”

W trzecim numerze *Kraju* czytamy „W niedzielę dnia 25 lipca (7 sierpnia) w Pawłowskiu odbędzie się benefis pani Antoniny Hoffmanowej, artystki teatru krakowskiego. O ile nam wiadomo ma być odegrana komedia w 1 akcie Gawalewicz p. t. *Pod drogą*, następnie wszelkie czynią się starania około wystawienia jednego aktu z „Balladyną” Słowackiego. Gdyby trudności z jakimiś walcząc przychodzi, pokonaniemi nie zostały, odegrana będzie znana komedia Korzeniowskiego p. t. *Okrężne* w 2 odsłonach. Zakończy widowisko balet w 3-ech odsłonach *Stach i Zośka*. Pani Hoffmanowa przeznaczyła dochód z tego przedstawienia na petersburską ochronkę katolicką. Ten sympatyczny cel powinien ścisnąć liczną publiczność, nie mówiąc o zasługach znakomitej artystki na scenie polskiej, którym się również hołd uznania należy.”

Ten sam dziennik donosi: Z początkiem roku przyszłego w Petersburgu ma wychodzić gazeta tatarska tygodniowa. Wydawcą ma być wyksztalcony tatar, niejaki p. Muredinow.

Kazimierz hr. Krasicki.

(Ciąg dalszy).

Lubeckiemu przyznają finansieci pierwszy podobno pomysł oparcia wielkiej instytucji kredytowej wyłącznie na większej własności ziemskiej, wiadomo bowiem, że niemieckie *Landschafty* i francuskie *Credit foncier* o wiele później powstały, a Polak Ludwik Wołowski uczy ekonomistów francuskiej systemu kredytu ziemskiego na solidarnie opartego odpowiedzialności. Do Galicyi Leon Sapieha przenosi tę samą myśl z Warszawy — wespół z Krasickim i innymi zaczyna on zachody już od r. 1836, ale wiedząc z doświadczenia, że rzadzy ówczesne zbyt patryarchalne, lubią tylko rzeczy z góry okrojone, nie lubią zaś inicjatywy stanów, i zwykły na nie odpowiadać pełną uznania odmową — Sapieha z Krasickim starają się o to, aby inicjatywa wyszła od rządu. Księg, który pod firmą Arcyksięcia był właści-

wym gubernatorem Galicyi daje się skłonić do poruszenia tej kwestyi — a gdy na propozycyę rządu referent w Wydziale stanowym rok cały zwleka przedstawia projekt, redakcyę statutu bierze na siebie Wacław Zaleski, wówczas jeden z radców Namiestnictwa. Rzecz to była ułożona, ale okryta tajemnicą. Statut opracowany przez urzędnika rządowego wchodzi do sejmiku stanowego w r. 1841, jako projekt Wydziału — tem łatwiej też otrzymuje potwierdzenie władz, że był rezultatem pożądanego kompromisu. Wacław Zaleski w uznaniu swej pracy, został przez Stany wybrany członkiem Wydziału. Sapieha i Krasicki wiedzieli dobrze, że w owych czasach i w owym systemie chcąc coś dla kraju pożytecznego osiągnąć, trzeba tego domagać się głośno, ale wypróbyć jednak pośrednimi drogami. Przejęciowie ustawy statutu oddawali dyrekcyę Wydziału stanowemu, w dwa lata dopiero później rząd zezwolił na zwolnienie pierwszego zgromadzenia stowarzyszonych i na wybór prezydium i dyrekcyi. Towarzystwo kredytowe staje się instytucyą solidarnego całego stanu szlacheckiego w Galicyi i na Bukowinie — sejmicy stanowe, lwowski i czerwonowiecki przyjmują na siebie opiekę i odpowiedzialność, wydziały stanowe przyjmują atrybucye rady nadzorczej. Prezesem zostaje jednogłośnie obrany ks. Leon Sapieha a naczelnikiem dyrekcyi hr. Kazimierz Krasicki. Od pierwszego zawiązku, przeło w r. 1842 przez lat czterdzieści Krasicki sterował tej instytucji, która też z niezrównaną pracą i ścisłością od pieluszek wychodowała.

Bez żadnej poprzedniej praktyki Krasicki odrazu wstępuje na pewną drogę i w tej nowej dla siebie finansowej koleji jednego nie popełnia błędów, ani raz nie wystawia na szwank lub stratę zakładów siebie w życie wprowadzonego, prowadzi go odrazu na wytyknięty cel i program. Zadanie Tow. kredytowego inaczej się dziś może przedstawiać a inaczej przed czterdziestą laty. Wówczas szlachecka własność w Galicyi nie była jeszcze obciążona hipotecznie, chodziło tylko o polecenie tamy zawsze droższemu i szkodliwemu kredytowi osobistemu w kredycie rzeczowym, ziemskim. Wartość ziemi była niższa, odmiennym był system gospodarczy i nie wymagał kapitału obrotowego, bo nim była właściciel pańszczyzna. Pożyczka Towarzystwa kredytowego szła na uregulowanie interesów, na spłaty i podziały familijne. Chodziło więc o to, aby zbytnie nie obciążać ziemi, która lubo szlachcie przedstawiała łatwe i świetne warunki swobodnego życia, dochodu w gotówce przedstawiała mniej niż dziś, już z tej prostej przyczyny, że zaczynawszy od robotnicy aż do całego systemu gospodarczego wszystko było oparte na nakładach i korzyściach *in natura*. Szlachcie oprócz podatków, który niszczał w gotówce, niepotrzebował wiele pieniędzy, bo nie płacił robotnika a często i czeladzi, bo nie było potrzeby machin i wielkiego inwentarza, bo nawet potrzeby domu i życia z wyjątkiem ubrania i towarów kolonialnych zaopatrywała produkcyą gospodarstwa, mniej na export i zbyt obciążona a o wiele więcej niż dzisiaj mająca tych drobnych potrzeb przemysłu domowego, które następnie import obcych fabrykatów zastąpił. Był to poniekąd stan pierwotny, pieniądź był drogi a życie było tanie, bo system zamiany nie był rozwinięty, każdy dwór sobie i kraj cały sobie musiał poniekać wystarszać.

W takim studium ekonomicznem kraju służeniem i zdrowem było to pojęcie, jakim się kierował Krasicki, aby ziemi oczyszczyć jak najmniej obciążać.

Nastąpił potem ciężkie czasy przejściowe z jednego systemu ekonomiczno-społecznego w drugi, straszne klęski zwały dawną budowlę — po zniszczeniach wszystkich zasobów w rabunkach 1846 r., po mordach i więzieniach potrzeba było wstąpić na nową, nieznana drogę, kosztowną i wymagającą kapitału nakładowego i kapitału obrotowego. Dziesięciolecie z góry spóźnienie wypłaty indemnizacyi było ciosem śmiertelnym, który zwycięska biurokracya zadawała niedomordowanej szlachcie.

Krasicki czuł potrzebę ratunku i konieczność rozszerzenia skali kredytu, pomimo że połowa wartości dóbr ubyła przez nadanie własności właścicieli i zniesienie pańszczyzny. Ustawicznie też wraz z Leonem Sapieha i członkami dyrekcyi kochał u władz we Lwowie i w Wiedniu w tym duchu; hr. Gołuchowski popierał te żądania, ale rozbiłszy się one o nieważność do szlachty polskiej demagoga biurokraty, ex-rewolucjonisty autokraty, wazehwałdnego Bacha.

Towarzystwo kredytowe przez lat osiemnaście po zamknięciu ostatniego sejmiku stanowego w r. 1845 zostawało w warunkach anormalnych. Rząd w swych oświadczeniach na wszelkie przedłożenia dyrekcyi zasłaniał się odpowiedzialnością stanów i rękojmią wspólną całej szlachty Galicyi i Bukowiny solidarnie związanej, a sejmów stanowych nie zwoływał; autokraty Bacha był zbyt demokratyczny, aby wskrzeszać tę mumię metternichowską, która miała niegdyś początek w idei hierarchicznej.

Krasicki i ci, co jego starania popierali, przedstawiali w Wiedniu: „Jeśli arbitralnie przechodzić do porządku dziennego nad sejmami stanowymi, to dalecego przestępcę ich atrybucy i ich legalności, sprzeciwiając się wszelkiej zmianie w Towarzystwie kredytowym? Lecz wszelka loika była daremną wobec zasady: *sic volo, sic jubeo*.”

W czasie tego osiemnastoletniego prowizorium utrzymywała się pierwotna dyrekcyja. Ks. Leon Sapieha, powołany innemi czynnościami, zachował tytuł prezesa rady nadzorczej i nie odmawiał swego udziału, ale złożył właściwe przewodnictwo wyłącznie w ręce Kazimierza Krasickiego. Przez te osiemnaście lat braku wszelkiej kontroli, niemożności czegokolwiek naprawienia i zmienienia, nie tylko że nie wypadła żadna srołka z pierwotnego mechanizmu Towarzystwa, ale ten mechanizm doszedł do doskonałości i stał się organizmem, jednolitą ożywioną myślą, i choć to instytucyja finansowa, rzecz można gorącym i zacnem uczuciem Prezesa i zgodnej z nim dyrekcyi, dzięki tej ręce, co ją kierowała.

Przez te czasy srogi przejęt kraj, ustawicznemu przesileniu, ogólnych ruin i upadków, kiedy rząd, gdyby miał jakiegokolwiek uwzględnienie położenia kraju, powinien był zaprowadzić przynajmniej *moratorium*, jedyną instytucyja, na kredycie ziemskim oparta, skrzepowana w swem działaniu nie tylko że utrzymała się bez chwili zachwiania, ale umocniła się i zdobyła sobie w kraju i zagranicą wzięcie i niewzruszony kredyt, podwyższający kurs listów zastawnych. Wielka to zasługa i wielkie zadanie, że Krasicki i Sapieha przejęci koledy jego w dyrekcyi strzegli Towarzystwa od wstrząśnięć i z taką starannością o-

